



Talousarvio 2026 ja taloussuunnitelma 2027-2029

Laadintaohje

Aluehallitus 18.8.2025

Sisällys

1. Hyvinvointialueiden talouden yleinen tilannekuva	2
1.1 Taloudellinen katsaus	2
1.2 Kainuun hyvinvointialueen tilannekuva	2
2. Kainuun hyvinvointialueen organisaatio, strategia ja riskienhallinta	4
2.1 Organisaatio	4
2.2 Strategia	5
2.3 Järjestämissuunnitelma	6
2.4 Riskienhallinta	8
3. Talousarvion valmisteluprosessi	8
3.1 Talousarviota ja -suunnitelmaa koskevat säännökset	8
3.2 Hyvinvointialueiden rahoitus	9
3.2.1 Hyvinvointialueiden rahoitus yleisesti sekä painelaskelma	9
3.2.2 Kainuun hyvinvointialueen rahoitus	14
3.3 Talousarvion 2026 käyttötalouden raami ja suunnittelun ohjeistus	15
3.4 Investointien suunnittelu	22
3.5 Talousarvioprosessin aikataulu ja yhteyshenkilöt	23

1. Hyvinvointialueiden talouden yleinen tilannekuva

1.1 Taloudellinen katsaus

(VM 2025:30, 16.6.2025)

Hyvinvointialueet olivat edelleen alijäämäisiä viime vuonna, mutta menojen kasvu palasi normaalitasolle. Hyvinvointialueiden menokehitys hidastuu yhä tänä vuonna ja valtion rahoitus kasvaa. Alueiden rahoitusasema on tasapainossa.

Hyvinvointialueiden rahoitusasema oli vuonna 2024 edelleen heikko, 1,8 miljardia euroa alijäämäinen eli -0,7 prosenttia suhteessa BKT:hen. Menojen kasvu normalisoitui kuitenkin vuoden 2023 erittäin nopean kasvun jälkeen, mikä on hintakehitykseen nähden hyvä saavutus. Kertymätiedot osoittavat menojen kasvun olleen hidasta alkuvuonna.

Tänä vuonna alueiden rahoitusasema saavuttaa tasapainon menojen maltillisen kasvun ja valtion rahoituksen nopean kasvun ansiosta. Menojen kasvua hidastavat sopeutustoimet ja valtion rahoitusta kasvattaa hyvinvointialueiden vuoden 2023 tulokseen perustuva vuonna 2025 maksettava jälkikäteistarkistus. Vuosina 2026–2027 alueiden rahoitusasema pysyy lähellä tasapainoa, ja menojen kasvu on noin kolme prosenttia vuosittain.

Menojen kasvu ennustekaudella aiheutuu pääasiassa hintojen nopeasta noususta. Henkilöstömenot kasvavat sovittujen palkankorotusten ja palkkaohjelmien vuoksi yleistä ansiotasoa nopeammin (ks. teema sivulla 39). Menojen kasvua hillitsevät pääministeri Orpon hallituksen hallitusohjelman ja kevään 2024 julkisen talouden suunnitelman päätökset sekä alueiden omat sopeutustoimet. Alueiden omiksi sopeutustoimiksi on ennusteessa arvioitu 0,35 mrd. euroa kuluvalle vuodelle ja 0,15 mrd. euroa seuraavalle vuodelle. Vuosien 2025–2026 arviot on laadittu varovaisesti suhteessa alueiden omiin suunnitelmiin. Arviot perustuvat erityisesti alueiden talousarvioiden menokehitykseen.

Alueiden tulot koostuvat pääosin valtion rahoituksesta sekä asiakkailta saatavista maksutuotoista. Valtion rahoitus kasvaa merkittävästi vuonna 2025, koska siinä huomioidaan jälkikäteistarkistus, joka perustuu vuoden 2023 alijäämään. Jälkikäteistarkistus kasvattaa valtion rahoitusta noin 1,4 mrd. euroa. Ennusteessa seuraavien vuosien jälkikäteistarkistus perustuu julkisen talouden suunnitelmaan mukaan lukien jälkikäteistarkistukseen tehty kehysvaraus, ei painelaskelman mukaiseen kustannuskehitykseen.

Ennusteeseen liittyy useita riskejä. Alueiden menot voivat jäädä arvioitua pienemmiksi, jos alueet onnistuvat toteuttamaan säästöjä ja tehostamaan toimintaansa ennustettua paremmin. Sopeutustoimien epäonnistuminen tai muut menolisäykset voivat vastaavasti heikentää alueiden tilannetta.

1.2 Kainuun hyvinvointialueen tilannekuva

Kainuun hyvinvointialueen ensimmäinen toimintavuosi 2023 oli -19,3 milj. euroa alijäämäinen. Ja toinen toimintavuosi oli -11,0 milj. euroa alijäämäinen. Kokonaisuudessaan katettavaa alijäämää oli kuluvan vuoden alussa noin 30 milj. euroa. Vuosien 2023 ja 2024 alijäämien kattaminen hyvinvointialuelain edellyttämässä aikataulussa vuoden 2026 loppuun mennessä ei ole realistisesti mahdollista. Vuoden 2025 talousarvio on laadittu 5 milj. euroa ylijäämäiseksi. Kuluvan vuoden

talouden toteutumatietoihin pohjautuva vuosiennuste ennakoi talousarvion mukaista kokonaisylijäämää. Näin ollen kuluvan vuoden lopussa kattamatonta alijäämää ennakoidaan olevan noin 25 milj. euroa.

Aluehallitus on päättänyt 19.5.2025 §142 talousarvion 2026 raamiksi vähintään 11 milj. euron ylijäämätavoitteen. Valtionrahoitustason (VM/HVO 30.4.2025) mukaan vähintään 11 milj. euroa ylijäämäisen tuloksen saavuttaminen edellyttäisi korkeintaan 5,0 %:n toimintakatteen kasvua tilinpäätöksen 2024 tasosta. Toimintakatteen vuotuinen kasvu asettuisi 2,5 %:n tasolle, joka vastaa Kainuun sote-kustannusten pitkän aikavälin vuotuista keskimääräistä kasvutasoa. Talousarvion 2025 tasosta toimintakate voisi kasvaa korkeintaan 1,75 %. Mikäli toimintakatteen kasvu vuodesta 2026 vuoteen 2027 olisi korkeintaan 1,75 % ja vuoden 2027 valtionrahoitus olisi VM:n 30.4.2025 julkaiseman painelaskelman mukainen, Kainuun hyvinvointialueen vuosilta 2023 ja 2024 kertyneet alijäämät tulisivat kokonaisuudessaan katetuiksi vuoden 2027 loppuun mennessä.

VM:n 26.6.2025 julkaisemassa laskelmassa Kainuun hyvinvointialueen rahoitus 1,4 milj. euroa pienempi kuin aiemmassa laskelmassa. Rahoituksen vähennyksestä pääosa kohdentuu palvelutarvetekijöiden perusteella määrittyvään rahoitukseen seuraavasti: terveydenhuollon palvelutarve 0,7 milj. euroa, vanhustenhuollon palvelutarve 0,5 milj. euroa ja sosiaalihuollon palvelutarve 0,2 milj. euroa. Muutokset johtuvat hyvinvointialueiden diagnoositietojen jälkikäteistietotoimituksista, joiden vuoksi kokonaisrahoitusta on kohdennettu uudelleen.

Raamitavoitteen saavuttaminen edellyttää merkittäviä toiminnallisia muutoksia. Julkisen talouden suunnitelmaan vuosille 2026-2029 sisältyvä arvio hyvinvointialueiden toimintakatteiden kehityksestä ennakoi kokonaisuutena toimintakatteiden 4,1 %:n kasvua vuodesta 2025 vuoteen 2026. Kainuun hyvinvointialueen strategia ohjaa luonnollisesti raamivalmistelun pohjalta käynnistyvää valmistelua. Järjestämissuunnitelman ja kehitysohjelmien toimeenpanon onnistuminen on ratkaisevaa onnistumisessa. On selvää, että talousarvion taso edellyttää määrätietoisia toimia kokonaistuloksellisuuden parantamisessa. Sama tai suurempi määrä asiakkaita ja potilaita on palveltava hieman vähemmillä resursseilla ilman, että työn laatu, vaikuttavuus tai työelämän laatu heikentyvät merkittävästi. Tavoitteen toteutuminen edellyttää virkatyönä tehtävän työn lisääntymistä kalliin vuokratyön käytön sijasta. Johtamisen on perustuttava tietoon ja niiden pohjalta asetettuihin tavoitteisiin. Henkilöstön työelämän laatuun kiinnitetään huomiota aktiivisella ja valmentavalla johtamisella. Sairauslomien sekä ennen aikaisen eläköitymisen vähentämiseen kiinnitetään huomiota. Rahoitustaso edellyttää henkilöstön määrän vähentämistä, jonka toteuttamisessa arvioidaan henkilöstön luonnollisen poistuman mahdollisuudet ja rajat talousarviovalmistelun edetessä. Väestön väheneminen vaikuttaa palvelujen kysyntään eri tavalla eri ikä- ja kohderyhmissä. Se jo itsessään edellyttää sekä resurssin vähentymistä että uudelleenjakoa eri palvelujen välillä. Teknologian käyttöä lisätään aina, kun se on mahdollista. Erilaisin rakennemuutoksia etsitään aina keveintä ja tarkoituksenmukaisinta ratkaisua, joilla palvelutarpeisiin vastataan. Asiakasprosessit ylittävät monissa kohdissa toimialueiden rajat. Sujuva prosessi edellyttää tiivistä yhteistoimintaa toimialueiden, palvelualueiden ja palveluyksiköiden välillä. Rahoitustaso edellyttää nopeaa muutosten toteuttamista organisaatiossa. Hyvällä muutosten hallinnalla vähennetään niiden haitallisia seurauksia.

Sopeutusten kokoluokka on mittava, koska rahoituksen ja kustannuspaineiden kuilu on iso. Tulevan lainsäädännön valmisteluun liittyvä normien tai vaatimusten purkaminen auttaa yksittäisen hyvinvointialueen talousarvion valmistelua varsin rajallisesti. Kaikki maan hallituksen vaatimuksia lieventävät kehysriihen toimenpiteet toteutetaan, mikäli ne arvioidaan tarkoituksenmukaisiksi. Kertaluokaltaan mittavien yksittäisten toimenpiteiden määrä on rajallinen. Talouden tasapainottaminen edellyttää toimenpiteitä kautta linjan kaikissa toiminnoissa.

Kainuun hyvinvointialueen talousarvion 2026 valmistelua leimaa niukkuus ja tarve löytää nopeita ja vaikuttavia tasapainotuksen keinoja kokoluokaltaan noin 2,5 % kokonaismenoista. Hyvällä tiedolla johtamisella voidaan paikantaa prosessit, joissa on mahdollista suunnata resurssia perustehtävän suunnassa ja paikantaa kehityskohteita. Kokonaisuutena talouden sopeutus täytyy tehdä pääosaltaan menojen kautta, koska tulorahoituksen merkittävä tekijä ovat asiakasmaksut, joiden lisäämisellä on lainsäädännöstä tulevat rajoitukset.

2. Kainuun hyvinvointialueen organisaatio, strategia ja riskienhallinta

2.1 Organisaatio

Kainuun hyvinvointialueen organisaatio, AV 27.5.2025 § 23, rakentuu järjestäjän puolelle kuuluvasta hyvinvointialueen johdosta, ydinprosesseista ja omasta palvelutuotannosta. Johdolla tarkoitetaan aluehallitusta- ja valtuustoa, hyvinvointialuejohtajaa, hänen alaisuudessaan toimivaa strategista ohjausta sekä hänen määräämänsä hyvinvointialueen johtoryhmän jäseniä. Strategiin ohjaukseen kuuluvat seuraavat toiminnot:

- järjestämisen toiminnot
- lakipalvelut
- riskienhallinta, valmius ja varautuminen
- strateginen ohjaus ja koordinointi
- TKIO
- valvonta
- viestintä
- ydinprosessien ohjaus
- YTA-yhteistyö

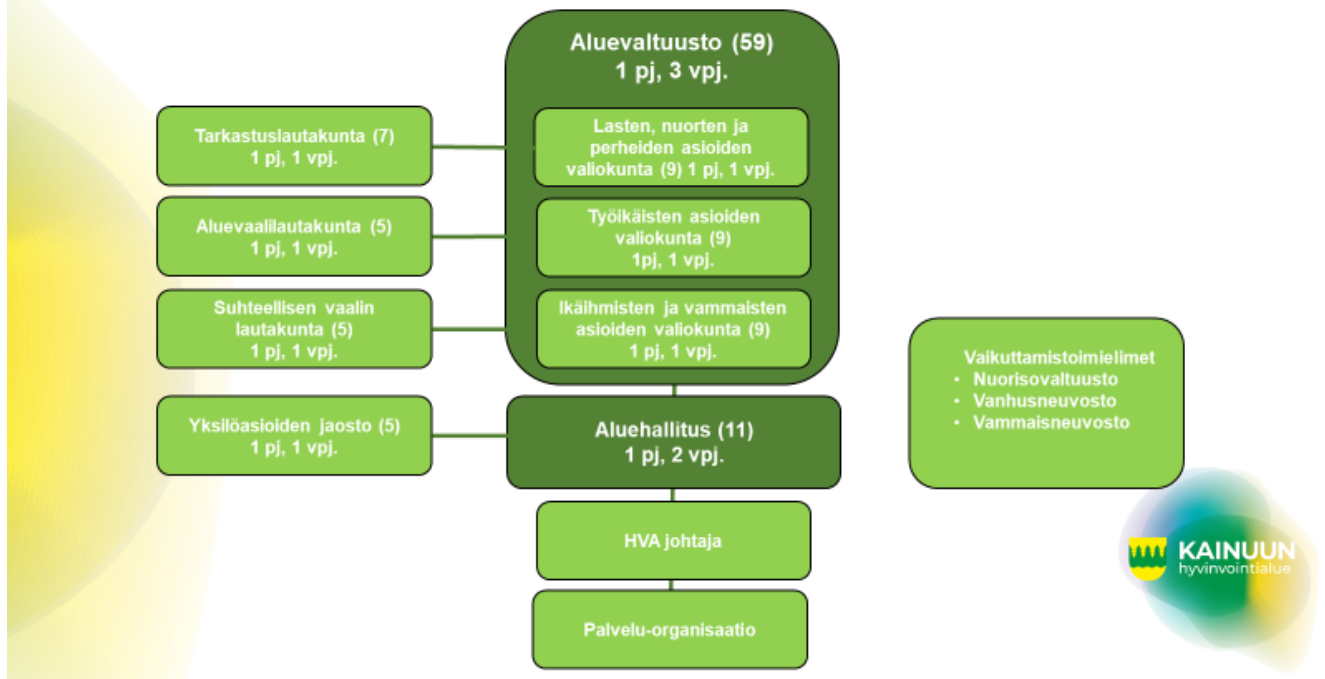
Hyvinvointialueen toimialueiden oman tuotannon ja ostopalvelutuotannon ylittävät poikkihallinnolliset ydinprosessit ovat:

- kiireettömät palvelut
- päivystykselliset palvelut
- kotiin annettavat palvelut
- hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

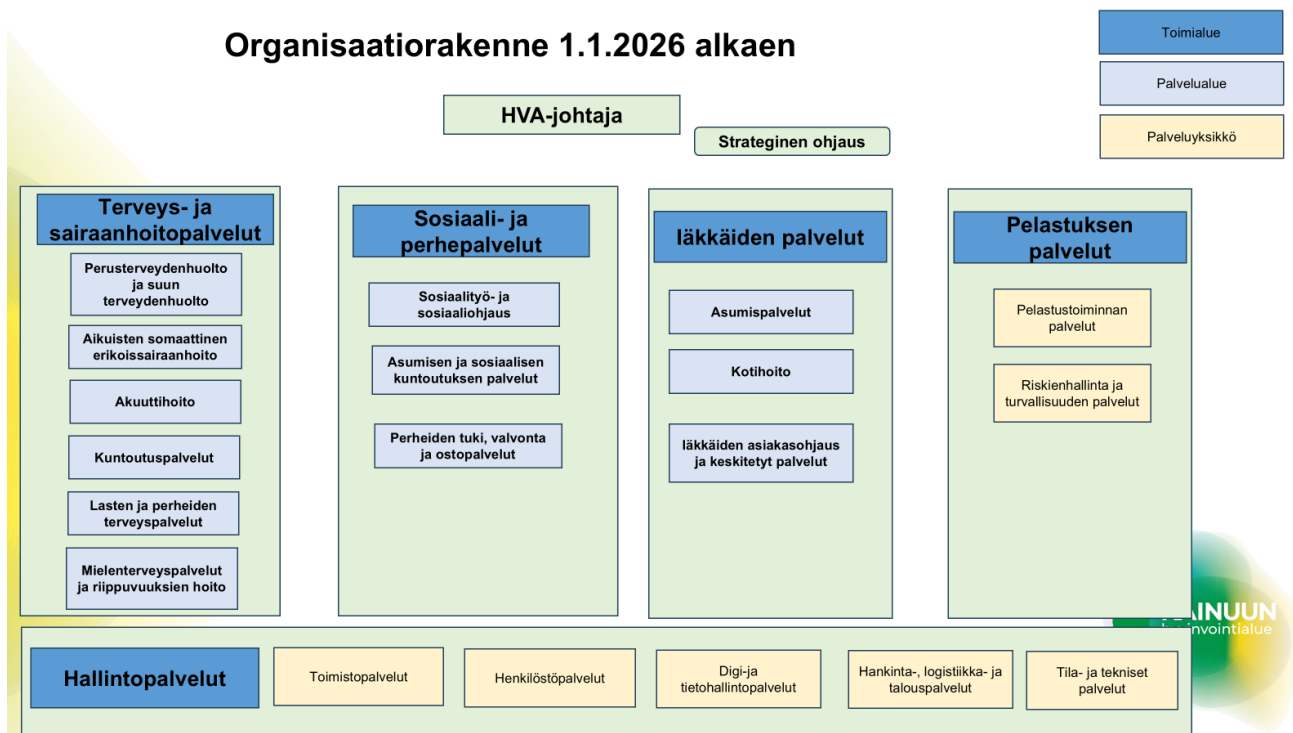
Hyvinvointialueen oma palvelutuotanto jakautuu toimialueisiin, palvelualueisiin ja palveluyksiköihin. Palveluyksiköiden alla voi osassa palvelutuotantoa olla palvelupisteitä. Toimialueita ovat:

- hallintopalvelut
- terveyden- ja sairaanhoidon palvelut
- pelastuksen palvelut
- sosiaali- ja perhepalvelut
- iäkkäiden palvelut.

Poliittinen päätöksentekorakenne 1.6.2025 alkaen



Organisaatiorakenne 1.1.2026 alkaen

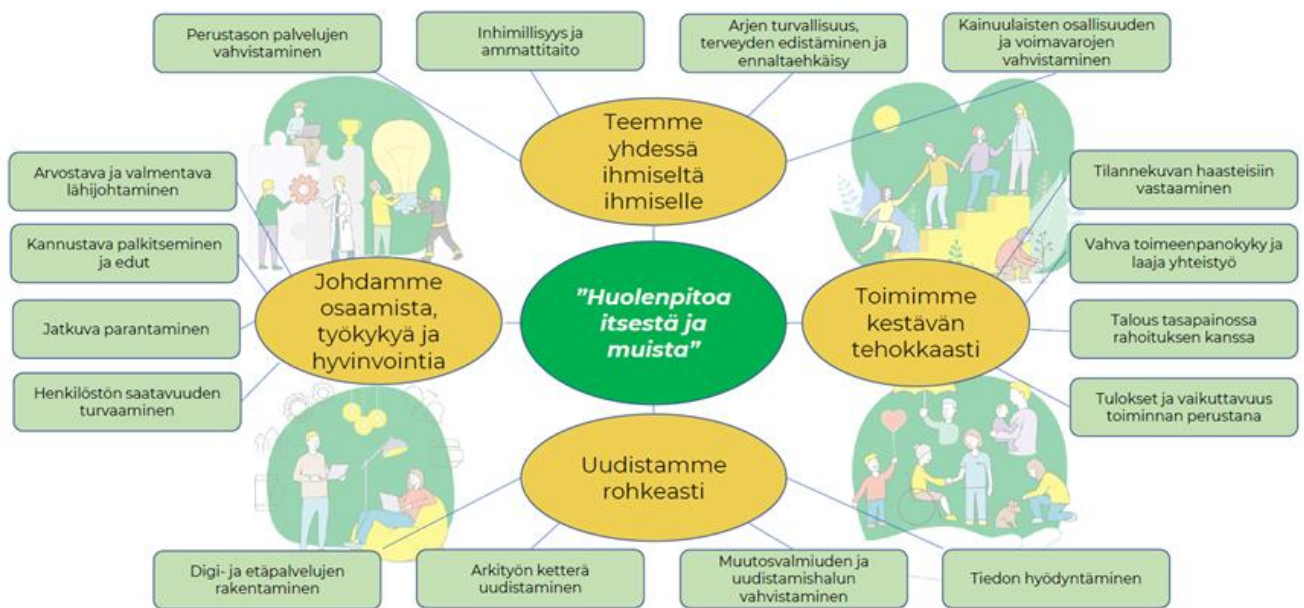


2.2 Strategia

Kainuun hyvinvointialueen strategia vuosille 2023–2025 on hyväksytty aluevaltuustossa 21.11.2022. Kainuun hyvinvointialueen strategia koostuu neljästä painopistealueesta, jotka on

laadittu asiakastyön, henkilöstön, uudistumisen ja talouden näkökulmista. Hyvinvointialueen strategia on voimassa valtuustokauden ajan. Hyvinvointialueen ensimmäisen aluevaltuuston viimeinen kokous järjestettiin 27.5.2025 ja uusi aluevaltuusto järjestäytyi kokouksessaan 16.6.2025. Kainuun hyvinvointialue päivittää oman strategiansa syksyn 2025 aikana vuosille 2026-2029.

Kainuun hyvinvointialueen strategia 2022 - 2025



2.3 Järjestämissuunnitelma

Kainuun hyvinvointialueen järjestämissuunnitelma vuosille 2023–2025 on hyväksytty aluevaltuustossa 24.4.2023. Tarkempi toimeenpanosuunnitelma on päätetty aluehallituksessa 22.5.2023.

Järjestämissuunnitelma toteuttaa Kainuun hyvinvointialueen strategisia linjauksia ja toimii uudistamis- ja sopeuttamisohjelmaksi, jonka tavoitteena on turvata kainuulaisten sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palvelut sekä yhteensovittaa käytettävissä olevat resurssit ja palvelutarpeet talouden tasapainottamiseksi. Järjestämissuunnitelman tarkoitus tiivistyy hyvinvointialueen perustehtävään "Terveyttä, turvaa ja hyvinvointia".

Järjestämissuunnitelman toimeenpano on toteutettu neljänä eri aaltona, joista viimeinen hyväksyttiin aluehallituksessa 20.1.2025 § 8. Järjestämissuunnitelman viimeisen aallon toimeenpanovaihe on edelleen kesken ja ulottuu ainakin loppuvuoteen 2025. Strategian päivittämisellä luodaan suunta tuleville vuosille ja tämän pohjalta käynnistetään uusi uudistamis- ja sopeuttamisohjelma, joka etenee osana hyvinvointialueen normaalia toiminnan ja talouden suunnittelua.

JÄRJESTÄMISSUUNNITELMAN PERIAATTEET

Perustehtävä

Kainuulaisten palvelut ja lisäarvon tuottaminen asiakkaalle

Kustannusteho ja vaikuttavuus

Kustannuksiltaan tehokkain ja vaikuttavin vaihtoehto.

Skaalautuvuus

Palvelut skaalataan kysynnän mukaiseksi

Eurotavoitteet

Konkreettiset, tuottavuutta tehostavat eurotavoitteet.

Kokonaisuus

Toimintoja suunnitellaan kokonaisuutena eli

- Päällekkäisyyden karsiminen
- Korjaamisesta ennaltaehkäisyyn
- Yli toimialuerajojen
- Kyvykyys nopeisiin ja ennakoluulottomiin ratkaisuihin

Tiedolla johtaminen

- Ennakkovaikutusten arviointi
- Talouden ja toiminnan ohjaus kaikilla tasoilla.

Kumppanuudet

Markkinoiden kanssa pyritään kumppanuuteen

- Vaihtoehtojen arviointi vrt. omaan tuotantoon

Investoinnit

- Etsitään paras investarikumppani
- Toimintakonseptit ohjaavat rakennuskonsepteja
- Vakiomallien hyödyntäminen

Yhteistoiminta-alue

Verkottuminen ja tarvittavien yhteisten palveluratkaisujen toteutus

Johtaminen

Osaaminen, johtamiskulttuuri ja strategialähtöinen päätöksenteko

- Tiedolla ja tavoitteilla johtaminen:
- Tuetaan muutosta sekä veto- ja pitovoimaa
- Toimiva palkitsemisjärjestelmä

Politiikka

Tehostetaan ja sujuvoitetaan poliittista päätöksentekoa

TOIMENPITEIDEN KESKEISET TAVOITTEET

1. Palvelutarpeeseen vastataan oikein ja asukkaiden omatoimisuutta tuetaan

- Asiakkaiden tarpeiden mukaiset palvelut ovat saatavissa tarkoituksenmukaisesti ja oikea-aikaisesti
- Asiakkaiden voimavarat vahvistuvat

2. Perustason palvelut vahvistuvat

- Painopistettä siirretään perustasolle
- Integraatiota syvennetään
- (Pth, esh, sos.huolto, pela)

3. Kustannustehokkuus ja vaikuttavuus paranee

- Käytössä olevat voimavarat käytetään tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti

4. Työvoiman saanti paranee ja poistuma vähenee

- Organisaation veto- ja pitovoimaa lisätään



JÄRJESTÄMISSUUNNITELMAN LINJAUKSET



- **Asiakkuuksien hallinnan ja ohjauksen tehostaminen**
 - Digipalveluiden ja teknologian hyödyntäminen
 - Kotiin annettavien palveluiden vahvistaminen
- **Lähipalveluiden uudistaminen sekä päivystyspalveluiden turvaaminen**
- **Kokonaisuudessaan kustannustehokkaampiin järjestämistapoihin siirtyminen**

2.4 Riskienhallinta

Toimialueiden tulee talousarviota laatiessa esittää tulevan suunnittelukauden toimintaa ja taloutta keskeisesti uhkaavat tai jo toteutuneet keskeisimmät riskit. Riskienhallinnan seurannasta ja toteutumisesta toimialueet raportoivat neljännesvuosittain osavuositilinpäätöksillä sekä tilinpäätöksessä. Selonteko organisaatiotasoisesta riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä annetaan tilinpäätöksellä.

3. Talousarvion valmisteluprosessi

3.1 Talousarviota ja -suunnitelmaa koskevat säännökset

Laki hyvinvointialueesta ohjaa hyvinvointialueiden toimintaa ja myös talousarvion suunnittelua (Laki hyvinvointialueesta 13. luku §15). Aluevaltuuston on kunkin vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä hyvinvointialueelle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio, jossa otetaan huomioon hyvinvointialuekonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä aluevaltuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi. Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

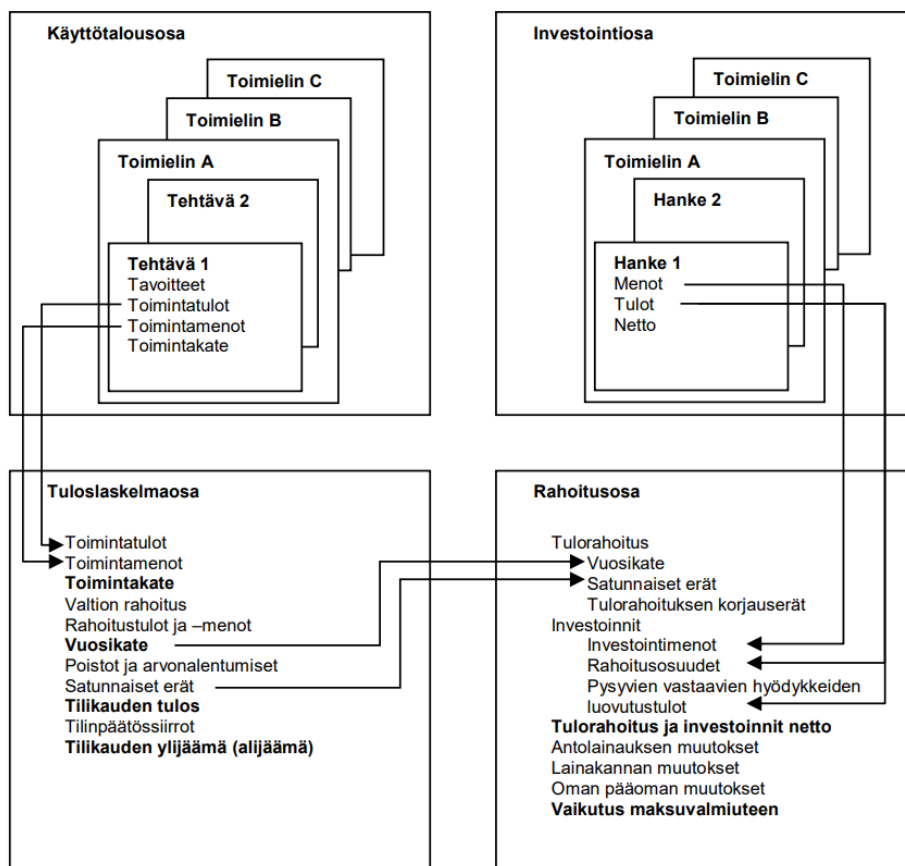
Taloussuunnitelma on laadittava siten, että se on tasapainossa tai ylijäämäinen viimeistään toisen talousarviovuotta seuraavan vuoden päättyessä. Taloussuunnitelman tasapainossa voidaan ottaa huomioon talousarvion laadintavuoden taseeseen kertyväksi arvioitu ylijäämä. Hyvinvointialueen taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään kahden vuoden kuluessa tilinpäätök-

sen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Tässä määräajassa tulee kattaa myös talousarvion laadintavuonna tai sen jälkeen kertynyt alijäämä. Taloussuunnitelmassa hyväksytään hyvinvointialueen toiminnan ja talouden tavoitteet. Tavoitteiden on toteutettava hyvinvointialuestrategiaa.

Talousarvioon kuuluu käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa. Talousarviossa esitetään hyvinvointialueen tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot. Lisäksi siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Rahoitustarvetta ei saa kattaa pitkäaikaisella lainalla. Hyvinvointialue voi tosin rahoittaa investointeja lainalla, mikäli hyvinvointialueelle on myönnetty lainanottovaltuus.

Aluehallitus hyväksyy talousarvion ja -suunnitelman kehikset sekä laadintaohjeet. Aluevaltuusto hyväksyy talousarvion ja -suunnitelman, jossa hyvinvointialueelle asetetaan toiminnan ja talouden tavoitteet sekä niiden edellyttämät määrärahat. Hyvinvointialueen toiminnassa ja taloudessa on noudatettava talousarviota.

Kuva 1. Hyvinvointialueen talousarvio- ja suunnitelmarakenne



3.2 Hyvinvointialueiden rahoitus

3.2.1 Hyvinvointialueiden rahoitus yleisesti sekä painelaskelma

Hyvinvointialueiden rahoitus perustuu pääosin laskennalliseen yleiskatteiseen valtion rahoitukseen sekä toimintatuloihin kuten maksu- ja myyntituloihin sekä tukiin ja avustuksiin.

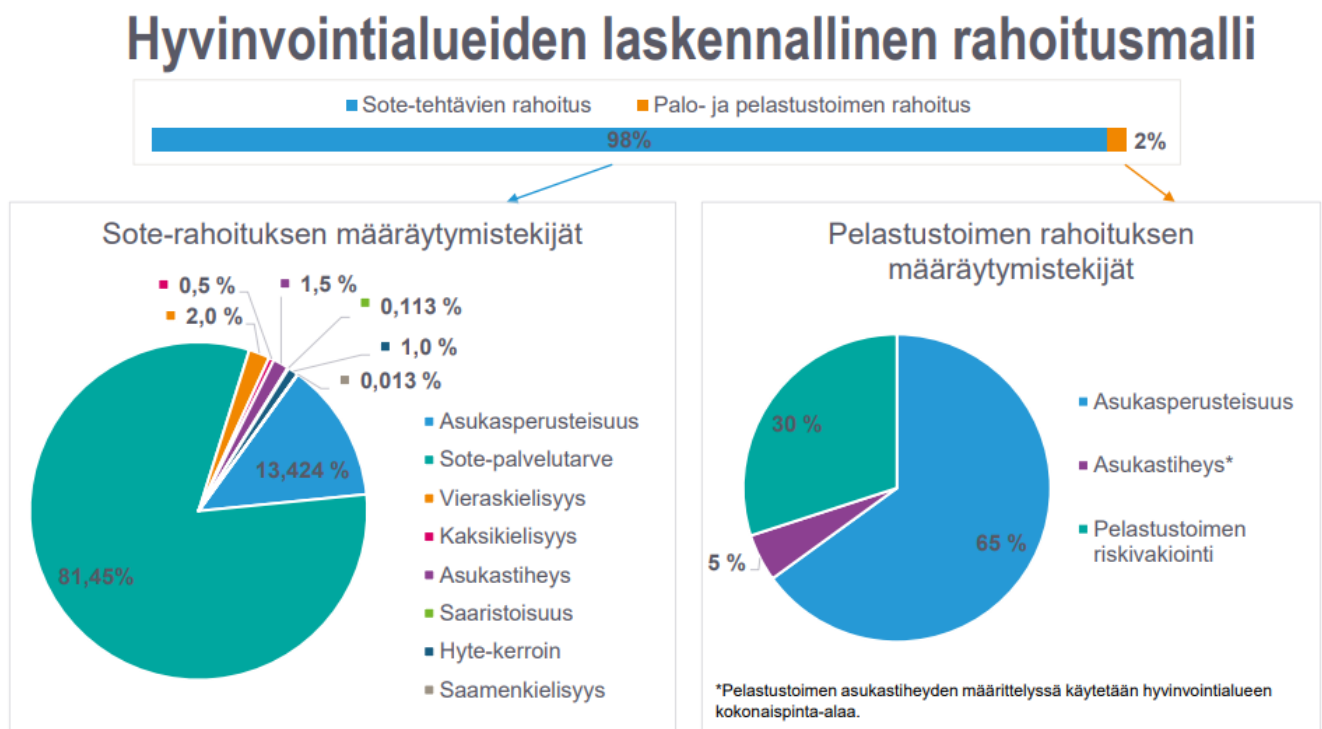
Rahoituksen yleiskatteellisuus tarkoittaa, että hyvinvointialueet voivat itsenäisesti määrittellä rahoituksen käyttökohteet. Hyvinvointialueet voivat tuottaa palveluita itse, yhteistyössä muiden hyvinvointialueiden kanssa, hankkimalla niitä markkinoilta tai asiakkaille annettavien palvelusetelien kautta.

Rahoituksen laskennallisuus tarkoittaa, että hyvinvointialueen saama valtion rahoitus perustuu ennalta määrittämiin kriteereihin, jotka kuvaavat mahdollisimman hyvin kunkin hyvinvointialueen palvelutarvetta ja muita kustannuksia selittäviä olosuhdetekijöitä. Rahoitus ei siten perustu aluekohtaisiin toteutuneisiin kustannuksiin (poikkeuksena rahoituksen siirtymätasaus vuosina 2023–2029).

Hyvinvointialueille myönnetään sosiaali- ja terveydenhuollon valtion rahoitusta hyvinvointialueen asukasluvun (13 %), sosiaali- ja terveydenhuollon (terveyden-, vanhusten- ja sosiaalihuolto) palvelujen tarvetta kuvaavien tekijöiden (81 %), vieraskielisten määrän (2 %), asukastiheyden (2 %), kaksikielisyyden (ruotsi, saame), saaristoisuuden sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimien eli hyte-kertoimen (1,5 %) perusteella. Pelastustoimen laskennallisen rahoituksen määräytymistekijät ovat asukasperusteisuus (65 %), riskitekijät (30 %) ja asukastiheys (5 %). Useiden eri laskennallisten kriteereiden avulla on pyritty varmistamaan, että hyvinvointialueiden erot palvelutarpeissa pystytään huomioimaan mahdollisimman kattavasti. Suurin rahoituskriteeri on THL:n tutkimukseen perustuva sosiaali- ja terveydenhuollon sote-palvelutarvekerroin, jonka perusteella määräytyy yli 80 % yleiskatteellisesta rahoituksesta.

Hyvinvointialueiden valtion rahoituksesta noin 98 % muodostuu sote-tehtävien rahoituksesta ja 2 % palo- ja pelastustoimen rahoituksesta alla esitetyn kuvion mukaisesti.

Kuva 2. Hyvinvointialueiden laskennallisen rahoituksen määräytymistekijät (kuva v. 2024 rahoitus)



Aluehallituksen vahvistaessa vuoden 2026 talousarvion kokonaisraamin hyvinvointialueelle käytettävissä oli 30.4.2025 julkaistu valtion rahoituslaskelma. Kesäkuussa päivitetystä laskelmasta huomioitujen vuoden 2023 tarvekertoimet ovat päivittyneet. THL havaitsi 24.6.2025, että tarvekerrotoimien laskennassa on jäänyt huomioimatta aineistotoimitusten määräaikaan (28.2.2025) mennessä hyvinvointialueiden toimittamia tietoja. Korjatulla aineistolla lasketut vuoden 2023 tarvekertoimet ovat muuttuneet 30.4.2025 julkaistussa rahoituslaskelmassa käytetyistä tarvekertoimista. Vuoden 2026 rahoituksessa tarvekertoimet lasketaan vuosien 2022 ja 2023 tarvekertoimien keskiarvona, joten vuoden 2023 tarvekertoimen muutoksesta aiheutuva rahoitusvaikutus toteutuu vain osittain. Laskelmassa on lisäksi otettu huomioon vuoden 2025 rahoituksen koko maan tason muutos.

Vuoden 2026 rahoituksessa on huomioitu eduskuntaan 30.4.2025 annetun rahoituslakiesityksen mukaiset muutokset. Esityksen mukaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen (hyte) perusteella kohdennettavan rahoituksen osuutta nostetaan 0,5 prosenttiyksikköä 1,5 prosenttiin ja vastaavasti asukasmäärän ja palvelutarpeen mukaan määräytyviä osuuksia lasketaan 0,25 prosenttiyksikköä. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kertoimen laskentatapaa ehdotetaan myös täsmennettäväksi alueita kannustavammaksi. Lisäksi terveyden-, vanhusten- ja sosiaalihuollon laskennallisten kustannusten määrittelyssä käytettäviä painotuksia päivitetään. Rahoituksen ennakoitavuuden parantamiseksi ehdotetaan, että terveyden-, vanhusten- ja sosiaalihuollon palvelutarvekertoimien laskennassa otetaan vuosittain huomioon hyvinvointialueen tiedot kahdelta viimeisimmältä saatavissa olevalta vuodelta. Pelastustoimen riskikertoimen määrittelyssä käytettäviä tekijöitä ja niiden painokertoimia tarkistetaan. Lisäksi kevään 2024 julkisen talouden suunnitelman yhteydessä siirtymätasauksista linjattujen valtiontaloudellisten säästöjen (15 milj. euroa vuonna 2026 ja 20 milj. euroa vuonna 2027) toteuttamiseksi siirtymätasauksia leikataan kertaluonteisesti vuosina 2026 ja 2027.

Vuoden 2026 rahoitus on tarkistettu valtiovarainministeriön kansantalousosaston kevään 2025 ennusteen mukaisella hyvinvointialueindeksillä vuodelle 2026. Rahoituksessa on huomioitu myös kevään 2025 julkisen talouden suunnitelman mukaiset tehtävälainsäädännön muutokset vuodelle 2026. Lisäksi rahoituksessa on huomioitu jälkikäteistarkistus alueiden 23.4.2025 mennessä raportoitujen vuoden 2024 tilinpäätöstietojen perusteella. Tilinpäätöstietojen mukainen tulos vuodelle 2024 (n. -1,1 mrd. euroa) on parempi kuin vuonna 2023 (n. -1,3 mrd. euroa). Näin ollen vuoden 2026 jälkikäteistarkistuksessa rahoituksen pohjaan vuonna 2025 lisättyä jälkikäteistarkistusta vähennetään noin 200 milj. euroa. Jälkikäteistarkistuksena tehtävä vähennys on 5 prosenttia pienempi, sillä siinä huomioidaan omavastuuosuus rahoituslain mukaan. Vuoden 2026 rahoituksen tasoon sisältyy jälkikäteistarkistusta yhteensä noin 1,3 mrd. euroa. Lopullinen vuoden 2026 rahoituksessa huomioitava jälkikäteistarkistus tarkentuu vielä syksyllä, kun hyvinvointialueet ovat raportoineet vuoden 2024 palveluluokkakohtaiset tilinpäätöstiedot.

Taulukko 1. Hyvinvointialueiden vuoden 2026 laskennallinen rahoitus (VM/HVO 26.6.2025)

Vuoden 2026 rahoitus	
Rahoituserä	euroa
Laskennallinen sote-rahoitus (sis. jälkikäteistarkistus) vuonna 2025	25 738 674 465
Laskennallinen pela-rahoitus (sis. jälkikäteistarkistus) vuonna 2025	580 541 664
Laskennallinen rahoitus yhteensä vuonna 2025	26 321 616 129
Palvelutarve, sote	251 209 463
HVA-indeksi, sote	842 072 239
HVA-indeksi, pela	18 809 550
Sote-tehtävämuutokset, yhteensä	-77 837 000
Pela-tehtävämuutokset, yhteensä	0
Jälkikäteistarkistuksen vuosittainen lisäys/vähennys, sote	-189 027 291
Jälkikäteistarkistuksen vuosittainen lisäys/vähennys, pela	-9 545 818
Jälkikäteistarkistuksen vuosittainen lisäys/vähennys, yhteensä	-198 573 110
Laskennallinen sote-rahoitus vuonna 2026	26 565 091 876
Laskennallinen pela-rahoitus vuonna 2026	589 805 395
Laskennallinen rahoitus yhteensä vuonna 2026	27 154 897 272
Siirtymätasaukset vuonna 2026	-28 996 496
Rahoitus yhteensä vuonna 2026	27 125 900 776

Taulukko 2. Tehtävämuutoksien vaikutus hyvinvointialueiden rahoitukseen.

Tehtävämuutokset vuodelle 2026	euroa	kohdennus	Kainuun osuus sote-rahoituksesta 1,5 %
Sairaaloiden ja päivystysten kokonaisuudesta säättäminen	-42 800 000	Terveystieteiden tutkimus	-642 000
Uudistetaan erikoissairaanhoidon työnjakoa koskevat säädökset	-25 000 000	Terveystieteiden tutkimus	-375 000
Sairaaloiden ja päivystysten sekä erikoissairaanhoidon työnjaon säästäminen	48 700 000	Terveystieteiden tutkimus	730 500
Sairaaloiden ja päivystysten kokonaisuudesta säättäminen	-4 300 000	Terveystieteiden tutkimus	-64 500
Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten hallinnollisen työn vähentäminen	-5 000 000	Terveystieteiden tutkimus	-75 000
Ikäntyneiden ympärivuorokautisen hoivan henkilöstömitoituksen kehittäminen	-30 000 000	Vanhustenhuolto	-450 000
Ajokorttitarkastusten rajaaminen julkisen palveluviraston ulkopuolelle	-3 200 000	Terveystieteiden tutkimus	-48 000
Silmäterveyden norminpurku (HO 2023)	-1 000 000	Terveystieteiden tutkimus	-15 000
Keliakiakorvauksen laajentaminen, lääkärinlausuntojen lisääntyminen	1 000 000	Terveystieteiden tutkimus	15 000
Keliakiakorvaus, siirto rahoitettavaksi toimeentulotuesta	-1 000 000	sote-rahoitus	-15 000
Terapiatakuun voimaantulon siirto alkamaan 1.5.2025 (HO 2023)	12 832 000	Terveystieteiden tutkimus	192 480
Terapiatakuu täsmäytys	-1 850 000	Terveystieteiden tutkimus	-27 750
Tulkkaukspalveluihin liittyvä säästö (HO 2023)	-3 000 000	Terveystieteiden tutkimus	-45 000
Vammaispalvelulain uudistus (Lisätoimet 2024)	-10 000 000	Sosiaalihuolto	-150 000
Vammaispalvelulain soveltamisalan muutos	16 400 000	Sosiaalihuolto	246 000
Vammaispalvelulain muuttaminen PeV:n elämänvaihetta koskevien lisätoimien osalta	-20 000 000	Sosiaalihuolto	-300 000
Hoitotakuun toteutus	-2 200 000	Terveystieteiden tutkimus	-33 000
Hoitotakuu (Lisätoimet 2024)	-33 800 000	Terveystieteiden tutkimus	-507 000
Hoitotakuu (Lisätoimet 2024)	35 900 000	Terveystieteiden tutkimus	538 500
Kotoutuslain muutoksesta johtuva rahoitusvastuun kasvu hval:ille, täsmäytys	-319 000	Sosiaalihuolto	-4 785
Kuntoutuksen työtoiminnan aktivointisuunnitelmien hallinnollinen keventäminen	-1 600 000	Sosiaalihuolto	-24 000
RAI-arvioinnin keventäminen (Lisätoimet 2025)	-900 000	Vanhustenhuolto	-13 500
Demokratiarahan vähentäminen (Lisätoimet 2025)	-5 000 000	sote-rahoitus	-75 000
Teknologian hyödyntäminen kotihoidossa (Lisätoimet 2025)	-16 200 000	Sosiaalihuolto	-243 000
Omaishoidon ja perhehoidon palkkiotason nostaminen	16 000 000	Sosiaalihuolto	240 000
Käyttämättä jääneen palvelun maksun korotus	-1 500 000	Terveystieteiden tutkimus	-22 500
Yhteensä	-77 837 000		-1 167 555
		Terveystieteiden tutkimus	-378 270
		Sosiaalihuolto	-235 785
		Vanhustenhuolto	-463 500
		sote-rahoitus	-90 000
		Yhteensä	-1 167 555

Seuraavassa taulukossa on esitetty rahoituksen painelaskelma. Hyvinvointialueiden rahoituksen painelaskelma kuvaa arvion aluekohtaisesta rahoituksen kehityksestä vuosina 2023–2029.

Hyvinvointialueiden rahoituksen painelaskelma kuvaa arvion aluekohtaisesta rahoituksen kehityksestä vuosina 2026–2029. Tämä laskelma korvaa 30.4.2025 julkaistun rahoituksen painelaskelman. Laskelmassa on huomioitu 26.6.2025 julkaistun vuoden 2026 rahoituslaskelman mukaiset muutokset (ks. Hyvinvointialueiden vuoden 2026 rahoituslaskelma, 26.6.2025).

Rahoituksen painelaskelma pohjan muodostaa hyvinvointialuekohtainen arvio vuoden 2026 rahoituksesta. Rahoitusta korotetaan ennustevuosille 2027–2029 hyvinvointialueindeksin mukaisella koko maan hintaennusteella ja THL:n aluekohtaisilla palvelutarpeen kasvuarvioilla. Laskelmassa on huomioitu rahoituslain mukainen palvelutarpeen määräaikainen korotus 0,2 %-yksiköllä vuosille 2026–2029. Vuodesta 2025 lukien arvioidusta kasvusta huomioidaan 80 %.

Rahoituksen painelaskelmassa on huomioitu jälkikäteistarkistus myös jatkovuosille 2027–2029. Laskelmassa huomioitu jälkikäteistarkistus on arvio, ja se perustuu hyvinvointialueiden raportointiin vuoden 2025 talousarviotietoihin ja vuosien 2026–2027 taloussuunnitelmätietoihin. Kunkin vuoden rahoituksessa huomioitava lopullinen jälkikäteistarkistus määritellään alueiden toteutuneen nettokustannuskehityksen mukaisesti. Jälkikäteistarkistuksessa on huomioitu omavastuuosuus rahoituslain mukaisesti.

Laskelman tuottama arvio rahoituksen aluekohtaisesta kehityksestä on karkea. Arviot aluekohtaisista sote-palvelutarpeen muutoksista pohjautuvat palvelujen käytön nykytilaan sekä ennusteeseen tulevasta väestörakenteesta. Laskelma ei siten huomioi todellisia aluekohtaiseen rahoituksen vaikuttavia tekijöitä, kuten sairastavuudessa tapahtuvia muutoksia tai väestön vieraskielisyyden tai kaksikielisyyden kehitystä.

Taulukko 3. Hyvinvointialueiden painelaskelma vuosille 2023-2029 (VM/HVO 26.6.2025)

Hyvinvointialueiden rahoituksen painelaskelma, milj. euroa							
Alue	2023	2024	2025	2026	2027	2028*	2029
Helsinki	2 601	2 700	2 951	3 086	3 199	3 221	3 338
Vantaa ja Kerava	995	1 061	1 201	1 268	1 321	1 329	1 381
Länsi-Uusimaa	1 668	1 769	1 954	2 028	2 115	2 125	2 208
Itä-Uusimaa	375	389	425	436	456	462	484
Keski-Uusimaa	765	798	860	879	912	913	947
Varsinais-Suomi	1 985	2 069	2 331	2 427	2 533	2 560	2 674
Satakunta	971	996	1 071	1 084	1 113	1 101	1 131
Kanta-Häme	714	738	804	827	859	856	883
Pirkanmaa	2 163	2 277	2 509	2 579	2 679	2 681	2 779
Päijät-Häme	862	893	955	994	1 034	1 042	1 085
Kymenlaakso	806	828	893	902	923	913	934
Etelä-Karjala	554	571	605	612	629	623	641
Etelä-Savo	695	710	758	781	802	794	814
Pohjois-Savo	1 175	1 204	1 289	1 328	1 374	1 368	1 411
Pohjois-Karjala	756	780	837	879	914	918	955
Keski-Suomi	1 159	1 192	1 271	1 307	1 348	1 340	1 382
Etelä-Pohjanmaa	885	909	965	1 002	1 035	1 027	1 058
Pohjanmaa	763	786	843	859	886	882	910
Keski-Pohjanmaa	301	312	333	343	357	360	375
Pohjois-Pohjanmaa	1 731	1 807	1 980	2 047	2 133	2 135	2 206
Kainuu	366	374	404	415	427	424	434
Lappi	879	919	1 009	1 044	1 085	1 091	1 134
Manner-Suomi yht.	23 169	24 084	26 252	27 126	28 133	28 165	29 162

Hyvinvointialuekohtaiset rahoituslaskelmat päivittyvät vielä vuoden 2025 aikana. Lopulliset laskelmat ja maksatuspäätökset vuodelle 2026 julkaistaan loppuvuodesta 2025.

3.2.2 Kainuun hyvinvointialueen rahoitus

Talousarvio-ohjetta laadittaessa viimeisin hyvinvointialueiden rahoituslaskelma vuodelle 2026 on julkaistu 26.6.2025 (VM/HVO). Hyvinvointialueiden rahoitus vuodelle 2026 on yhteensä noin 27,1 miljardia euroa. Rahoitus kasvaa vuoden 2025 rahoitukseen verrattuna noin 0,9 miljardia euroa (Kainuun hyvinvointialue 11,2 milj. euroa) eli 3,3 % (Kainuun hyvinvointialue 2,8 %).

Kainuun hyvinvointialueen valtion rahoitus vuodelle oli 30.4.2025 julkaistussa laskelmassa 416,5 milj. euroa. Tämän perusteella aluehallitus päätti vuoden 2026 talousraamin, joka perustui korkeintaan 1,75 %:n suuruiselle toimintakatteen (toimintatuotot – toimintakulut) kasvulle talousarviosta 2025. Vuoden 2026 ylijäämätavoitteeksi muodostui 11 milj. euroa. Kainuun hyvinvointialueen valtion rahoitus vuodelle 2026 on 26.6.2025 julkaistun laskelman mukaan 415,1 milj. euroa, joten kokonaisylijäämätavoitetta vuodelle 2026 joudutaan pienentämään vastaavasti, eli 9,6 milj. euroon. Kainuun siirtymätasaus on negatiivinen, ja se pienentää rahoitusta 0,7 milj. euroa. Asukasta kohden rahoituksen määrä on 5 961 euroa.

Talousarvion laadinnassa käytetään alustavasti rahoitustietona kesäkuussa julkaistua 415,1 milj. euron suuruista valtion rahoitusta. Rahoitusarviota päivitetään syksyn aikana, kun VM:n laskelmat päivittyvät.

Taulukko 4. Yhteenveto hyvinvointialueiden rahoituksesta vuodelle 2026 (VM/HVO 26.6.2025)

Hyvinvointialue	Asukasluku	Vuoden 2025 rahoitus yhteensä, euroa (24.6.2025)	Laskennallinen rahoitus vuonna 2026, euroa	Siirtymätasaus vuonna 2026, euroa	Vuoden 2026 rahoitus yhteensä, euroa	Rahoituksen jälkikäteistarkistus yhteensä, vuonna 2026, euroa	Vuoden 2026 rahoitus yhteensä, euroa/asukas	Rahoituksen kasvu vuodelle 2026, euroa	Rahoituksen kasvu vuodelle 2026, %
Helsinki	684 018	2 951 167 485	2 985 725 349	100 689 011	3 086 414 360	139 644 462	4 512	135 246 875	4,6
Vantaa ja Kerava	289 730	1 201 112 246	1 267 861 592	0	1 267 861 592	59 405 834	4 376	66 749 346	5,6
Länsi-Uusimaa	502 067	1 954 281 794	2 028 096 717	0	2 028 096 717	95 181 000	4 039	73 814 923	3,8
Itä-Uusimaa	99 415	425 398 039	454 472 550	-18 760 256	435 712 294	21 319 974	4 383	10 314 255	2,4
Keski-Uusimaa	207 070	860 229 995	866 311 813	12 653 319	878 965 132	40 687 960	4 245	18 735 137	2,2
Varsinais-Suomi	494 819	2 331 399 490	2 502 184 402	-75 203 486	2 426 980 916	117 198 016	4 905	95 581 426	4,1
Satakunta	211 261	1 071 083 939	1 062 617 000	21 049 865	1 083 666 865	49 886 094	5 130	12 582 926	1,2
Kanta-Häme	169 455	804 329 722	831 957 916	-5 316 941	826 640 974	39 020 654	4 878	22 311 252	2,8
Pirkanmaa	545 406	2 508 873 524	2 579 167 461	0	2 579 167 461	120 868 447	4 729	70 293 937	2,8
Päijät-Häme	204 635	955 002 023	1 031 337 822	-37 493 441	993 844 381	48 354 128	4 857	38 842 358	4,1
Kymenlaakso	157 442	893 465 315	863 317 097	38 603 816	901 920 913	40 479 046	5 729	8 455 598	0,9
Etelä-Karjala	125 083	605 456 147	609 721 367	2 122 117	611 843 484	28 624 636	4 891	6 387 337	1,1
Etelä-Savo	129 376	757 573 076	747 472 343	33 354 646	780 826 989	35 020 337	6 035	23 253 913	3,1
Pohjois-Savo	248 815	1 289 048 742	1 328 191 268	-239 805	1 327 951 463	62 197 756	5 337	38 902 721	3,0
Pohjois-Karjala	162 091	837 451 388	936 020 592	-57 493 207	878 527 385	43 842 348	5 420	41 075 997	4,9
Keski-Suomi	274 112	1 271 292 089	1 288 590 388	18 221 006	1 306 811 394	60 456 036	4 767	35 519 305	2,8
Etelä-Pohjanmaa	189 929	964 908 484	1 002 423 064	0	1 002 423 064	47 023 250	5 278	37 514 580	3,9
Pohjanmaa	178 749	843 208 376	844 003 326	15 358 031	859 361 357	39 602 900	4 808	16 152 980	1,9
Keski-Pohjanmaa	67 723	333 390 550	358 183 949	-15 042 726	343 141 223	16 791 249	5 067	9 750 673	2,9
Pohjois-Pohjanmaa	418 331	1 980 334 067	2 065 190 154	-18 309 083	2 046 881 071	96 847 715	4 893	66 547 004	3,4
Kainuu	69 639	403 909 394	415 857 043	-728 294	415 128 749	19 516 840	5 961	11 219 355	2,8
Lappi	176 151	1 009 198 513	1 086 194 059	-42 461 067	1 043 732 992	51 015 549	5 925	34 534 479	3,4
Manner-Suomi yhteensä	5 605 317	26 252 114 401	27 154 897 272	-28 996 496	27 125 900 776	1 272 984 232	4 839	873 786 375	3,3

3.3 Talousarvion 2026 käyttötalouden raami ja suunnittelun ohjeistus

Kainuun hyvinvointialueen talousarvion laadinta suoritetaan Afo- (=SAP Analysis for Microsoft Office) -ohjelmalla. Talousarviotiedot syötetään ohjelmaan palveluysikkö- ja palvelupistetasolle. Talousarviodokumentissa esitetään toimialuetasot. Kuluvan vuoden 2025 budjetissa aluevaltuustoon nähden sitova on toimintakate toimialueittain.

Talousarviovalmistelussa toimialueiden vastuulla on huolehtia budjetin tarkkuudesta ja oikeellisuudesta, jotta budjetoituihin määrärahoihin ei sisälly yli- tai aliresursointia tai muita virheitä.

Henkilöstökulujen arvioinnissa edellytetään erityistä tarkkuutta. Toimialueiden täytyy myös määritellä kustannusten nousupaineet liittyen esimerkiksi väestön palvelutarpeisiin ja lainsäädännön muutoksiin ja sisällyttää nämä omaan käyttötalousbudjettiinsa. Lisäksi talousarviossa tulee huomioida järjestämissuunnitelmassa toimeenpantavat muutokset sekä talousarvio- että taloussuunnitelmavuosina. Taloussuunnitelmavuosien (2027–2029) kirjaaminen järjestelmään toteutetaan talouspalveluissa keskitetysti, joten toimialueiden suunnitelmavuosien tiedot ja muutokset on viestittävä talouspalveluihin viimeistään lokakuun aikana.

Talousarviot suunnitellaan toimialueittain sovittun raamin mukaisesti siten, ettei talousarvioesityksen toimintakate ylitä raamitavoitetta. Mikäli suunnitellun toiminnan resurssitarve ylittää annettun raamin, toimialue on velvoitettu esittämään lainsäädännön sallimia toiminnallisia muutoksia raamitavoitteen saavuttamiseksi.

Tilikartta

Kainuun hyvinvointialueen tilikartta löytyy Kaimasta kohdasta Talous-Tilikartta-Kainuun hyvinvointialueen tilikartta. Tilikartta on muokattu vastaamaan 1.1.2026 voimaan tulevaa organisaatiomuutosta. Tilikartan välilehdiltä löytyy tiedot palveluysikkönumeroista, sisäisistä tilauksista, tulostileistä, arvonlisäverokodeista, palveluluokista, kumppanikodeista ja tositelajeista sekä hyvinvointialueen yhteystiedot ja pankkien BIC-koodit. Viimeiset palveluysikkömuutokset vuoden 2026 tilikarttaan on tehtävä kuluvan vuoden elokuun aikana.

Toimintatuotot ja –kulut

Toimintatuotot ja –kulut budjetoidaan asetetun toimintakateraamin mukaisesti.

Raamiasetanta, aluehallitus 19.5.2025 § 142, perustui tavoitteeseen vähintään 11 milj. euroa ylijäämäisestä tuloksesta tilikaudella 2026. Toimintakatteen kasvu suhteessa talousarvioon 2025 rajattiin korkeintaan 1,75 %:n tasolle. 26.6.2025 julkaistun valtion rahoituslaskelman mukaan Kainuun hyvinvointialueen rahoitus väheni 1,4 milj. euroa, joten toimintakatetavoitteen pyssyessä ennallaan 392,0 milj. eurossa tilikauden 2026 ylijäämätavoite asetetaan 9,6 milj. euroon. Hyvinvointialuelain edellyttämää v. 2023 ja 2024 alijäämien kattamista viimeistään vuonna 2026 ei voida asettaa realistiseksi tavoitteeksi. Mikäli vuoden 2025 tulos on ylijäämäinen, v. 2023 ja 2024 alijäämille voi olla mahdollista saada harkinnanvaraista kattamisaikaa vuoden 2028 loppuun saakka.



Aluehallitus 19.5.2025 § 142				2024=>2026, %			
1,75 % MENOKASVU 2025-				5,0			
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
	M EUR	M EUR	M EUR	M EUR	M EUR	M EUR	M EUR
TOIMINTAKATE	-371	-373	-385	-392	-399	-406	-413
Valtionrahoitus	366	374	404	417	428	425	425
Rahoitustuotot ja -kulut	-1	0	-2	-2	-2	-2	-2
VUOSIKATE	-6	1	17	23	27	17	10
Poistot	-13	-12	-12	-12	-12	-11	-10
TILIKAUDEN ALI-/YLIJÄÄMÄ	-19	-11	5	11	15	6	0
Kumulatiivinen ali-/ylijäämä	-19	-30	-25	-14	2	8	8

Valtionrahoitus VM/HVO 26.6.2025				2024=>2026, %			
1,75 % MENOKASVU 2025-				5,0			
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
	M EUR	M EUR	M EUR	M EUR	M EUR	M EUR	M EUR
TOIMINTAKATE	-371	-373	-385	-392	-399	-406	-413
Valtionrahoitus	366	374	404	415	427	424	434
Rahoitustuotot ja -kulut	-1	0	-2	-2	-2	-2	-2
VUOSIKATE	-6	1	17	21	26	16	19
Poistot	-13	-12	-12	-12	-12	-11	-10
TILIKAUDEN ALI-/YLIJÄÄMÄ	-19	-11	5	9	14	5	9
Kumulatiivinen ali-/ylijäämä	-19	-30	-25	-16	-1	4	13

	Tilinpäätös 2024	TA Muutosten jälkeen 2025	Suunnittelu- raami 2026 (vanha org.)	Organisaatio- muutoksen mukaiset siirrot	Puolangan palvelujen osuus raami- esityksessä	Raamiesitys 2026
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
Kainuun hyvinvointialue	-372 848 279	-386 639 914	-376 000 000	0	-16 000 000	-392 000 000
Hyvinvointialueen hallinto	-1 746 248	-1 887 813	-1 825 059	0	0	-1 900 000
Strateginen ohjaus (ent. Järj. tuki)	-22 600 461	-25 272 811	-24 064 000	22 760 864	0	-1 400 000
Hallintopalvelut	-46 657 739	-48 481 945	-48 886 790	-5 886 031	0	-54 800 000
Terveys- ja sairaanhoitopalvelut	-153 663 161	-158 102 402	-159 800 775	-23 552 859	-8 453 454	-191 800 000
Pelastuksen palvelut (ent. AkPe)	-32 488 561	-33 233 894	-34 911 031	25 653 581	0	-9 100 000
Sosiaali- ja perhepalvelut	-58 270 470	-62 741 482	-62 724 320	6 586 480	-1 797 586	-58 000 000
lääkkäiden palvelut	-41 788 442	-43 787 466	-43 788 025	-25 562 035	-5 748 960	-75 000 000

Palveluysiköiden toimintatuotot ja -kulut syötetään järjestelmään palveluysiköittäin ja kirjanpitoileittain.

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuja tarkistetaan lainsäädännön mukaan joka vuosi. Myös palveluyksiköiden tulee seurata omaa toimintatuottojen kertymää sekä mahdollisten uusien tuottoerien ajantasaisuutta aktiivisesti vuoden aikana.

Hyvinvointialueindeksi ja arvio hintatason muutoksesta, %:

	2025	2026	2027	2028	2029
Hyvinvointialueindeksi	3,00	3,24	2,64	2,69	2,70
Arvio hintatason muutoksesta ennusteessa	4,3	4,1	3,7	2,8	2,9

Valtionneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2026—2029 ennakoi hyvinvointialueiden toimintatuottojen, -kulujen ja -katteen kehitystä seuraavasti:

Arvio hyvinvointialueiden tuloista ja menoista 2023—2029, mrd. euroa

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Toimintakulut	28,1	29,0	30,1	31,1	32,4	33,5	34,8
muutos, %		3,3 %	3,7 %	3,3 %	3,9 %	3,5 %	4,0 %
Toimintatuotot	4,1	4,3	4,8	4,7	4,7	4,8	5,0
muutos, %		3,7 %	10,9 %	-0,6 %	-0,4 %	2,7 %	3,5 %
Toimintakate	-24,0	-24,7	-25,4	-26,4	-27,6	-28,6	-29,8
muutos, %		3,2 %	2,5 %	4,1 %	4,7 %	3,6 %	4,1 %

Kustannusten nousupaine, 5-10 milj. euroa, on pystyttävä eliminoimaan toiminnallisilla muutoksilla.

Henkilöstökulut

Henkilöstökulut sisältävät palkat ja palkkiot, ansionmenetyksestä maksetut korvaukset sekä muut ennakonpidätyksen alaiset kustannusten korvaukset, joista maksetaan työnantajan sosiaaliturvamaksut. Ne sisältävät myös ennakonpidätyksen alaiset päivärahat, siviilipalvelusmiehille maksetut päivärahat sekä lakisääteiset ja vapaaehtoiset henkilöstösivukulut.

Henkilöstökuluissa varaudutaan n. 5,8 %:n palkankorotuksiin suhteutettuna elokuun 2025 palkkatasoon. Palkankorotukset on tallennettu järjestelmän taustatietoihin, joten ne tulevat laske-
tuksi mukaan automaattisesti henkilöstökuluja tallennettaessa lukittuja tilejä lukuun ottamatta. Mikäli palkkakuluja syötetään lukittujen tilien syöttölomakkeen kautta, syötettäviin kuluihin pitää lisätä palkankorotusvaraus.

Palkkojen sivukulut kirjautuvat ao. tileille automaattisesti, kun palkkasummat syötetään palkkaliille ja sen jälkeen kulut lasketetaan painikkeella ”Lasketa kulut”.

Palkkojen sivukulut vuoden 2026 talousarviossa:

411010 JuEl-maksu, palkkaperusteinen	17,21 %
415000 Sairausvakuutusmaksu	1,84 %
416000 Työttömyysvakuutusmaksu	1,30 %
417000 Tapaturmavakuutusmaksu	0,50 %
411050 Työkyvyttömyyseläkemaksu	0,91 %
418000 Taloudellinen tuki	0,03 %
Yhteensä	21,79 %

Kevan tasausmaksu vuonna 2026 on Kainuun hyvinvointialueelle arviolta 4 765 385,28 euroa. Talouspalvelut budjetoivat Kevan tasausmaksun keskitetysti palveluysiköittäin tilille 411020. Tiedot tasausmaksun suuruudesta palveluysiköittäin tallennetaan syksyn aikana Y-asetalle.

Päätoimisen vakinaisen sekä määräaikaisen henkilöstön elokuun palkoista muodostetaan keskitetysti aineisto, joka siirretään henkilöstömenosuunnitteluosioon talousarviotyön pohjaksi. Keskitetysti siirretty palkka-aineisto sisältää lomarahan 6 %.

Henkilöstömenojen budjetoinnissa huomioitava:

- Kaksi saman palveluysikön syöttöpohjaa ei voi olla auki yhtä aikaa.
- Henkilöstömenot siirtyvät tallennuksen myötä automaattisesti palveluysikön talousarvioon.
- Mikäli henkilön työsuhde päättyy suunnittelukaudella, syötetään budjettiin työssäolokuukausien määrä. Mikäli paikka täytetään, se otetaan huomioon työssäolokuukausien määrässä.
- Jos työntekijä tekee kahdelle yksikölle töitä, on kustannusten jako (%) otettava huomioon.
- Mikäli henkilön henkilöstökustannukset halutaan nollata, merkitään budjetoidut kuukaudet tai kustannusten jakoprosentit nollassi.
- Avoimien vakanssien täyttöaste on arvioitava realistisesti ja budjetoitava henkilöstökulut sen mukaisesti. Kaikille avoimille vakansseille ei siis automaattisesti varata henkilöstömenomäärärahoja.
- Erityistä huomiota kiinnitettävä siihen, ettei palkkakuluja budjetoida esim. määräaikaisten ja sijaisten osalta sekä palveluiden ostoihin että henkilöstökuluihin.

Lukittujen tilien syöttöpohjan kautta budjetoidaan ei-henkilötasolla olevat henkilöstömenomäärärahavaraukset. Lukittujen tilien kautta ei saa syöttää määräaikaisen tai vakinaisen henkilöstön palkkakuluja. Lukittujen tilien kautta syötettävissä ovat ainoastaan esimerkiksi seuraavat erät: tuntipalkat, työllisyysvaroin palkatut, kesätyöntekijät, työvuorolisät, hälytysrahat ja ylityökorvaukset. Kaikkiin lukittujen tilien kautta syötettyihin kuluihin tulee olla täytettynä kommenttikenttään tiedot esitetyn määrärahan perusteesta.

Mikäli palveluysikön henkilöstötiedoissa on korjattavaa, muutokset henkilöstösiirroista tulee ilmoittaa henkilöstöhallintoon HR Työpöydän kautta kohdasta "Palkkauksen/palvelussuhteen muutos", jossa muutos ilmoitetaan tekstinä kohdassa "Muutoksen syy".

Taloussuunnittelujärjestelmässä tehdyt muutokset eivät siirry automaattisesti henkilöstöhallinnon järjestelmiin.

Taloussuunnittelujärjestelmässä henkilösiirrot yksiköstä toiseen tehdään keskitetysti talouspalveluissa yksiköiden toimeksiantojen perusteella.

Palvelujen ostot

Palvelujen ostot sisältävät Asiakaspalvelujen ostoja ja Muiden palvelujen ostoja.

Asiakaspalvelujen ostot ovat hyvinvointialueen asukkaille tarkoitettuja lopputuotepalveluja, joita ostetaan muilta palveluntuottajilta. Asiakaspalveluista maksetaan täysi korvaus joko sopimukseen perustuen, maksusuutena hyvinvointialueelle tai ns. kotikuntakorvaus. Palvelusetelimenot kuuluvat myös asiakaspalvelujen ostoihin.

Määrärahat asiakaspalvelujen ostoihin muilta hyvinvointialueilta varataan tileille:

- 430516 Asiakaspalvelujen ostot hyvinvointialueilta Avohoito
- 430517 Asiakaspalvelujen ostot hyvinvointialueilta Laitushoito
- 430504 Asiakaspalvelujen ostot avohoito OYS ostot
- 430505 Asiakaspalvelujen ostot avohoito HUS ostot
- 430506 Asiakaspalvelujen ostot avohoito KYS ostot
- 430512 Asiakaspalvelujen ostot avohoito TYKS ostot
- 430513 Asiakaspalvelujen ostot avohoito TAYS ostot
- 430507 Asiakaspalvelujen ostot laitushoito OYS ostot
- 430508 Asiakaspalvelujen ostot laitushoito HUS ostot
- 430509 Asiakaspalvelujen ostot laitushoito KYS ostot
- 430514 Asiakaspalvelujen ostot laitushoito TYKS ostot
- 430515 Asiakaspalvelujen ostot laitushoito TAYS ostot

Muiden palvelujen ostot ovat palveluja, joita käytetään suoritustuotannossa. Tällaisia tilejä ovat esim. toimisto-, pankki- ja asiantuntijapalvelut, vakuutukset, rakennusten ja alueiden rakentamis- ja kunnossapitopalvelut sekä majoitus- ja ravitsemuspalvelut.

Laboratoriopalvelujen ostojen tilit:

443006 Laboratoriopalvelut Pohjois-Suomen laboratoriokeskus (Nordlab)

443004 Sosiaali- ja terveystaloudelliset palvelut Laboratoriopalvelut muut kuin Pohjois-Suomen laboratoriokeskus

Aineet, tarvikkeet ja tavarat

Kuluerään aineet, tarvikkeet ja tavarat sisällytetään näiden hyödykkeiden tilikauden aikaiset suoriteperusteiset ostot.

Kalusto

Kalustotileille budjetoidaan muu kuin investointeihin luettava kalusto ja laitteisto. Käyttötalousmenoksi kirjataan hankinnat, joiden hankintahinta on alle 15 000 euroa (alv 0 %).

Kalustohankintojen budjetoinnissa käytetään seuraavia tilejä:

458000 Kalusto

458002 It-kalusto

458003 Pienkalusto, mm. astiat

458005 Instrumentti- ja hoitovälineet

Avustukset

Avustukset sisältävät kotitalouksille maksetut tuet ja avustukset sekä yhteisöille myönnetyt tuet ja avustukset.

Avustukset kotitalouksille ovat: Omaishoidon tuki, toimeentulotuki, kuntouttava työtoiminta, vammaisille annetut avustukset sekä tukitoimet.

Muut toimintakulut

Hallintopalvelujen budjettiin varataan vuokrasopimusten mukaiset määrärahat ulkoisista tilavuokrasta. Kunnilta vuokrattujen toimitilojen vuokramenot varataan tilille 482001, muiden rakennusten ja huoneistojen vuokrat tilille 482000. Tiedot vuokratilakustannuksista tallennetaan syksyn aikana Y-asemalle kansioon: Sosiaali- ja terveydenhuolto - Talousarvio ja talouden seuranta – Talousarvio 2026 - Vuokrat 2026.

Tili 494000 Muut toimintakulut (esim. lunastukset, vahingonkorvaukset, henkilöstön merkkipäivä- ja kannustelahjat)

Sisäiset tuotot ja kulut

Sisäisiin eriin kuuluvien tuottojen ja kulujen budjetoinnin huolehtivat sisäisiä eriä laskuttavat palveluyksiköt, jotka toimivat tukipalveluyksikköinä loppusuoritteita tuottaville yksiköille. Talouspalvelut lähettää taulukkopohjat laskuttaville palveluyksiköille ja täydennetyt taulukot palautetaan sähköpostilla taloussuunnittelu@kainuu.fi. Talouspalvelut tallentaa laskuttavien yksiköiden lähettämien tietojen pohjalta sisäiset laskutusmenot ja -tulot talousarvioon.

Vyörytyserät

Niissä tapauksissa, joissa sisäinen hinnoittelu ei ole mahdollista tai muutoin perusteltua, vyörytetään keskitetyt kustannukset/hallintokustannukset laskennallisesti laskentakohteille. Esimerkiksi vyörytetään ne kohteet, joita ei voida tuotteistaa ja joissa suoritemäärän mukainen jaottelu ei ole mielekästä tai kustannusten kokonaismäärä on vähäinen. Vyörytyksessä voidaan käyttää tarkoituksenmukaisia menetelmiä tai niiden yhdistelmiä.

Talouspalvelut kirjaa talousarvioon keskitetysti vyörytettävät tulo- ja menoerät. Tiedot varauksista tallennetaan syksyn aikana Y-asemalle Sosiaali- ja terveydenhuolto - Talousarvio ja talouden seuranta - Talousarvio 2026.

Poistot

Suunnitelman mukaiset poistot varataan talousarvioon keskitetysti talouspalveluista.

Koulutus

Talousarvion laadintaan koulutukset:

To 21.8.2025 klo 13.00–15.00 Teams

Pe 22.8.2025 klo 9.00–11.00 Teams

Taloushallinnon järjestelmiin liittyvät ohjevideot Kaimassa:

[Handbook - AFO koulutus](#)

Koulutuksiin ilmoittautuminen HR Työpöydän kautta.

3.4 Investointien suunnittelu

Investoinnilla tarkoitetaan hankintaa, jota voidaan hyödyntää palvelutuotannossa tai joka tuottaa tuloa useampana vuotena. Investointeja ovat taseen pysyvien vastaavien erään kuuluvat aineetomat ja aineelliset hyödykkeet sekä sijoitukset, joiden taloudellinen pitoaika on useita tilikausia (vähintään 3 vuotta) ja hankinnan kokonaishinta on suurempi kuin 15 000 €.

Investointi voi olla esimerkiksi maa-alueen, rakennuksen, koneiden ja laitteiden hankinta tai niiden perusparantaminen (aineelliset hyödykkeet). Vastaavasti aineettomien hyödykkeiden (tietokoneohjelmistot, muut pitkävaikutteiset menot) hankinta edellä kerrotuin edellytyksin voi olla investointimeno, kuten myös pysyvien vastaavien sijoitusten (osakkeet ja osuudet) hankinta. Investoinneilla sidotaan siis taloudellisia voimavaroja pitkäaikaisesti tiettyyn kohteeseen.

Investoinniksi ei kuitenkaan lueta kiinteistöjen ylläpito- ja vuosikorjauksia sekä mahdollisia vahinkojen korjauksia. Nämä kustannukset esitetään talousarvion käyttötalousosassa ja kirjataan taseen sijasta tuloslaskelmaan vuosikuluksi.

Hyvinvointialueiden investointeja rajoittaa valtioneuvoston vahvistama lainanottovaltuus, ja hyvinvointialueita koskee velvollisuus laatia investointisuunnitelma ministeriöiden hyväksyttäväksi. Tarkoituksena on varmistaa, että hyvinvointialue suunnittelee investoinnit taloudellisesti kestävästi siten, että niihin käytettävissä oleva rahoitus riittää ja että hyvinvointialueiden laajoja investointeja koskevat hankkeet suunnitellaan valtakunnallisten strategisten tavoitteiden mukaisesti ja kustannusvaikuttavasti huomioiden muiden hyvinvointialueiden vastaavat suunnitelmat sekä väestön palvelutarpeet. Kainuun hyvinvointialueelle on myönnetty vuodelle 2026 23,4 milj. euron suuruinen lainanottovaltuus (VN 8.5.2025).

Hyvinvointialueiden investointien suunnitteluprosessi etenee valtion ohjauksen vuoksi etupainotteisesti talousarviosuunnitteluvuosien kanssa. Hyvinvointialueiden investointisuunnitelma vuosille 2026–2029 on jo lähetetty ministeriöihin hyväksyttäväksi 31.12.2024. Eli vuoden 2026 investointisuunnitelman hyväksyminen tai tieto sen hylkäämisestä saadaan kesän 2025 aikana.

Hyvinvointialueen investointiesitys vuosille 2027–2031 on tehtävä ministeriöihin 31.12.2025 mennessä. Talouspalvelut kerää toimialueiden investointiesitykset 15.9.2025 mennessä. Toimialuejohtajat käyvät syys-lokakuun vaihteessa hyvinvointialuejohtajan kanssa keskustelut talousarvion ja investointisuunnitelmien sisällöistä ja esityksistä, jonka jälkeen tehdään vielä tarvittaessa talouden sopeuttamisen kannalta tarvittavat muutokset sekä talousarvioon että investointisuunnitelmaan.

Hyväksytyjen investointiesitysten tallennus Afo-järjestelmään tehdään keskitetysti talouspalveluissa.

3.5 Talousarvioprosessin aikataulu ja yhteyshenkilöt

Talousarvioprosessin aikataulu

Toukokuu

- Talousarvion 2026 raamin käsittely aluehallituksessa 19.5.

Kesäkuu

- Talouskoulutus esihenkilöille ja talousarvion laatijoille 3.6.
- Talouden suunnittelu- ja seuranta SAP AFO -ohjelman avulla 5.6. ja 6.6.

Elokuu

- Toimialuekohtaisen talousarvioraamin ja taloussuunnitteluohjeen käsittely aluehallituksessa 18.8.
- Talouden suunnittelu- ja seuranta SAP AFO -ohjelman avulla, koulutukset 21.8. ja 22.8.
- Henkilöstömenosuunnittelun pohjatiedot tallennetaan elokuun palkka-ajon perusteella
- Henkilöstömenosuunnittelun pohjatietojen muokkaamisen voi aloittaa järjestelmässä
- Toimialueiden talousarvioraamin ja sen mukaisten käyttötalouden toimintatulo- ja -menoesitysten tallentaminen järjestelmään palvelualueiden ja -yksiköiden toimesta

Syyskuu

- Toimialueiden talousarvioesitysten työstäminen controllereiden kanssa yhteistyössä 1.9.-26.9.2025 raamin puitteissa (toimialueen sisällä tai toimialueiden välillä). **Kokonaisnettoylitys** raamiin nähden **ei mahdollinen**, tai ainoastaan **hyvinvointialuejohtajan tai aluehallituksen hyväksymänä**
- Investointisuunnitelma vuosille 2027–2031 valmisteltu 26.9. mennessä
- Toimialueiden talousarvioesitykset kirjattuna järjestelmään 26.9. mennessä

Lokakuu

- Talousarvion ja taloussuunnitelman alustava käsittely aluehallituksessa 20.10.
- Investointisuunnitelma vuosille 2027–2031 alustava käsittely aluehallituksessa 20.10.
- Aluevaltuuston talousseminaari 29.10.

Marraskuu

- Talousarvion ja taloussuunnitelman esittely yhteistyötoimikunnassa
- Investointisuunnitelma vuosille 2027–2031 esittely yhteistyötoimikunnassa
- Talousarvion ja -suunnitelman käsittely aluehallituksessa 17.11.

Joulukuu

- Talousarvion ja -suunnitelman käsittely aluehallituksessa 1.12.
- Talousarvion ja taloussuunnitelman hyväksyminen aluevaltuustossa 15.12.
- Investointisuunnitelma vuosille 2026–2029 hyväksyminen aluevaltuustossa 15.12.
- Hyväksytyn investointisuunnitelman vuosille 2027–2031 lähettäminen ministeriöön 31.12. mennessä.

Lisätietoja:

Talousjohtaja Eija Immonen, puh. 044 797 0656, eija.h.immonen@kainuu.fi

Controller Mika Tiihonen, puh. 044 797 0164, mika.tiihonen@kainuu.fi

Toimialueiden taloussuunnittelu ja taloussuunnitteluohjelman (SAP Afo) käyttö:

Hallinto, Strateginen ohjaus, läkkäiden palvelut, Sosiaali- ja perhepalvelut ja Hallintopalvelut:

Controller Marja-Liisa Leinonen, puh. 040 671 9038, marja-liisa.leinonen@kainuu.fi

Terveys- ja sairaanhoitopalvelut ja Pelastuksen palvelut:

Controller Mika Tiihonen, puh. 044 797 0164, mika.tiihonen@kainuu.fi

Vyörytykset ja sisäinen laskutus

Taloussuunnittelija Sari Pöllänen, puh. 044 710 1335, sari.m.pollanen@kainuu.fi

Taloussuunnittelija Taneli Pikkarainen, puh. 044 797 4099, taneli.pikkarainen@kainuu.fi

Investoinnit

Controller Mika Tiihonen, puh. 044 797 0164, mika.tiihonen@kainuu.fi

Pääkirjanpitäjä Mirja Kilponen, puh. 044 797 4749, mirja.t.kilponen@kainuu.fi

Pääkirjanpitäjä Suvi Kärnä, puh. 044 785 9706, suvi.m.karna@kainuu.fi

SAP- järjestelmän (AFO) käyttöoikeudet ja käyttäjätuki

Järjestelmävastaava Maija-Riikka Lämsä, puh. 040 662 5808, maija-riikka.lamsa@kainuu.fi

Pääkirjanpitäjä Suvi Kärnä, puh. 044 785 9706, suvi.m.karna@kainuu.fi

Controller Annastiina Pyy, puh. 040 640 2532, annastiina.pyy@kainuu.fi